

Ref 40

Fråga om en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd och därefter ansöker om statusförklaring med stöd av utlänningslagen kan ha rätt till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

1 § första stycket 1 lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., 4 kap. 1 §, 2 § och 3 c § utlänningslagen (2005:716)

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 13 oktober 2022 följande dom (mål nr 1179-22 och 1180-22).

Bakgrund

1. För asylsökande finns det ett särskilt utformat bistånd som kan lämnas i form av dagersättning, logi och bostadsersättning. Med asylsökande avses den som ansöker om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller som alternativt skyddsbehövande.

2. Migrationsverket beviljade B.K. tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning. E.M. samt barnen Ba.K. och M.K. beviljades uppehållstillstånd såsom familjemedlemmar till B.K.

3. Efter inresan till Sverige ansökte B.K, E.M, Ba.K. och M.K. om statusförklaring med åberopande av skyddsbehov gentemot sitt hemland. De ansökte även om dagersättning och bistånd till bostad.

4. Migrationsverket avslog ansökningarna om bistånd med motiveringen att familjen redan hade gällande uppehållstillstånd. De ingick därmed inte i den personkrets som har rätt till bistånd.

5. B.K, E.M, Ba.K. och M.K. överklagade Migrationsverkets beslut till Förvaltningsrätten i Göteborg, som upphävde besluten och visade målen åter till Migrationsverket för fortsatt handläggning. Enligt förvaltningsrätten ingick sökandena vid tidpunkten för Migrationsverkets beslut i den personkrets som har rätt till bistånd. Domstolen ansåg att såväl ordalydelsen av den lagbestämmelse som anger personkretsen som statens principiella ansvar för mottagandet av asylsökande, talar för att den som är asylsökande omfattas av lagen, även om denne vid tidpunkten för ansökan om asyl har ett giltigt uppehållstillstånd för arbete eller studier.

6. Migrationsverket överklagade förvaltningsrättens domar till Kammarrätten i Göteborg, som gjorde samma bedömning som förvaltningsrätten och avslog överklagandena.

Yrkanden m.m.

7. *Migrationsverket* yrkar att myndighetens beslut ska fastställas och anför följande. En förutsättning för att en utlänning ska omfattas av biståndsbestämmelserna är att utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd som asylsökande. En utlänning kan bara ha ett uppehållstillstånd för en och samma tidsperiod. I detta fall fanns redan giltiga uppehållstillstånd. En ansökan om statusförklaring medför inte heller att utlänningen är att betrakta som asylsökande.

8. *B.K, E.M, Ba.K. och M.K.* har inte yttrat sig.

Skälen för avgörandet*Frågan i målet*

9. Frågan i målet är om en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd och därefter ansöker om statusförklaring kan ha rätt till bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA).

Rättslig reglering m.m.

10. Enligt 1 § första stycket LMA ges i lagen bestämmelser om sysselsättning för och bistånd till bl.a. (p. 1) en utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) (asylsökande).

11. Bistånd ges enligt 13 § LMA i form av logi, bostadsersättning, dagersättning och särskilt bidrag. Dagersättning utgår enligt 17 § till en utlänning som saknar egna medel.

12. Enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen får en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige ansöka om statusförklaring. Prövningen av en sådan ansökan kan resultera i att sökanden förklaras vara flykting eller alternativt skyddsbehövande.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

13. För att en utlänning ska omfattas av 1 § första stycket 1 LMA krävs att utlänningen ansöker om uppehållstillstånd i egenskap av flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 2 § utlänningslagen.

14. Detta medför att den som redan har beviljats uppehållstillstånd och därefter ansöker om statusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen inte ingår i den personkrets som avses i 1 § första stycket 1 LMA.

15. När Migrationsverket prövade ansökningarna om bistånd enligt LMA hade B.K. redan beviljats tidsbegränsat uppehållstill-

stånd för studier inom högre utbildning och E.M., Ba.K. och M.K. som familjemedlemmar till B.K. De ingick således inte i den personkrets som avses i 1 § första stycket 1 LMA.

16. Förvaltningsrättens och kammarrättens domar ska därför upphävas och Migrationsverkets beslut fastställas.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver förvaltningsrättens och kammarrättens domar och fastställer Migrationsverkets beslut.

I avgörandet deltog justitieråden *Jäderblom*, *Classon*, *Askersjö*, *Anderson* och *Medin*. Föredragande var justitiesekreterarna Sabina Kronholm och Lisa Ragnesten.

Förvaltningsrätten i Göteborg (2022-11-12, Alrud):

Av 1 § första stycket 1. LMA framgår att det i lagen ges bestämmelser om sysselsättning för och bistånd till utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser (asylsökande).

Kammarrätten i Göteborg har i den av klagandena åberopade domen¹ funnit att såväl ordalydelsen i 1 § första stycket 1 punkten LMA, som statens principiella ansvar för mottagandet av asylsökande, talar för att nämnda bestämmelse ska omfatta den som är asylsökande, även om denne vid tidpunkten för ansökan om asyl har ett giltigt uppehållstillstånd för arbete eller studier. Förvaltningsrätten saknar skäl för att nu göra någon annan bedömning. Därav följer att B.K. och E.M. vid tidpunkten för Migrationsverkets beslut omfattades av LMA. De överklagade besluten ska därför upphävas och målet visas åter till Migrationsverket för fortsatt handläggning.

– Förvaltningsrätten upphäver de överklagade besluten och visar målet åter till Migrationsverket för fortsatt handläggning.

Kammarrätten i Göteborg (2022-02-07, Ståhl, Bertelsen och Petersson):

Kammarrätten gör samma bedömning som förvaltningsrätten.

– Kammarrätten avslår överklagandet.

[Förvaltningsrätten och kammarrätten gjorde samma bedömningar i domar avseende Ba.K. och M.K].

¹ Kammarrätten i Göteborgs dom den 2 oktober 2019 i mål nr 1926-19 (red. anm.).